

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Sectio VII. De Beneficiis & Pensionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

tus deinceps suspensus a suo ministerio manet, hancque contra suspensionem ministrans irregularitatem incurrit, dignitates omnes deperdit, nec alias, donec a Papa habilitetur, acquirere novas potest, juxta Bullam eandem.

Pœnæ simoniacorum circa *ordinis ingressum* notari istæ debent. 1. Pro admissione, aut sacra professione quidquam dantes, vel accipientes excommunicationi subjacent, si sint personæ singulares; si vero integrum capitulum sic suscipiat, vel aliis consentiat, suspensionem ab officio incurrit (*Extravag. Sanc. de Sim.*). 2. Simoniace professus ad arctius detrudi monasterium debet ut ibidem execrabilem excessum sine intermissione deploret (*cap. De Regularibus. De Simonia.*).

SECTIO VII.

DE

BENEFICIIS ET PENSIONIBUS

CAPUT I.

Beneficii notio, & divisio.

Beneficium ecclesiasticum est jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis ecclesiasticis provenientes, Ecclesiæ auctoritate constitutum, & alicui propter officium spirituale concessum.

I. Jus

1. *Sus perpetuum* Beneficium dicitur, & per hoc a pensionibus, a Dignitatibus, & Vicariis temporariis distinguitur. 2. *Ecclesie auctoritate* constitui debet, cujus defectu capellanie, quas nobiles in suis castris, divites in suis domibus perpetuo duraturas propria auctoritate fundant, Beneficii ecclesiastici naturam numquam induunt. 3. Propter *officium spirituale* Clericis jus istud est concessum, prout jam supra, de horis canonicis agentes, monuimus. Non autem sola Breviarii recitatio, sed alia adhuc servitia, quae Deo & Ecclesie impendere Beneficiarius debet, *officii nomine* comprehenduntur. Unde simplices adeo Beneficiarios, qui praeter pensum canonicum, aut Missam nihil servitii ecclesie cathedrali, aut matrii praestant, Episcopus tolerare non deberet, sed eis quaedam munia, quibus divinus cultus, & Ecclesie bonum promoveretur, committere. Quod in politicis feudum, hoc in ecclesiasticis Beneficium est. Principes Nobilibus feuda concedunt, ut hi are & armis auxilium regno ferant. Ecclesia Beneficia Clericis consignat, ut spiritualibus officiis Dei gloriae augendae studeant, dataque opera sacra jura tueantur. Notent hoc Clerici, qui turpi in otio ecclesiasticas fruges consumunt, qui pro ecclesiis, & spirituali fidelium bono nempe nihil agunt; sed & temerariis litibus, & contractibus fundos minuunt, proventus dilapidant &c. Certe sicut ingrati vasalli feudo, ita & imbelles hi Clerici Beneficio omnino indigni sunt.

Varias

Varias Beneficiorum divisiones Doctores præcipue Canonistæ afferunt. Communiones sunt 1. in *simplex* quod curam animarum aut specialem dignitatem adnexam non habet, ut capellania simplex, Canonicatus; & *Curatum*, cui cura animarum est adjuncta, uti Episcopus, Parochia, Abbatia, Prælatra &c. 2. in *seculare*, & *regulare* primum clericis secularibus; alterum nonnisi regularibus est conferendum, 3. juxta Jus novum in *titulare*, & *commendale*. Illud cum plenitudinæ juris perpetuo Clerico traditur: hoc per modum solius administrationis alicui conceditur. *Commendata* autem ejusmodi Beneficia dicuntur, quia hæc, alias regularia, Clericis secularibus veluti administratoribus summus Pontifex commendat & confert, quin eorum naturam immutat. Quodsi diversus acquirendi modus attendatur, 4. Beneficium aliud dici potest *collativum* quod Episcopus libro ac proprio motu confert, aliud *patronatum*, quod ab eodem confertur illi, quem Patronus nominavit ac præsentavit; aliud *electivum*, quod via electionis, & superveniens confirmationis obtinetur.

CAPUT II.

Regulæ a Beneficiorum collatoribus observandæ.

Sex præcipue modis ecclesiastica Beneficia obtinentur, 1. Libera collatione; 2. Patroni præsentatione, & Prælati institutione; 3. Electione & confirmatione; 4. Postulatione & admisso-

missione: 5. Permutatione: 6. Resignatione in favorem facta, & acceptata.

Per collationem jus actuale clerico traditur in Beneficii fructus; per præsentationem, seu nominationem ad Beneficium nullum reale jus conceditur; sed hoc primum canonica ex institutione oritur. Canonica autem institutio non mere arbitraria, sed si præsentatus dignus Beneficio sit, ex justitia est facienda. Si collator Beneficii nimis morosus sit, post sex menses conferendi jus ad Prælatum superiorem devolvitur. Patroni quoque ecclesiastici qui culpabilem moram in præsentando trahunt, post sex menses a præsentandi potestate excidunt, ac Beneficiarium ab Ordinario nominatum, ac institutum recognoscere debent; sæculares vero patroni in præsentationis munere negligentes jam quarto effluxo mense eamdem jacturam subeunt. Sed de his plura Canonistæ. His de Beneficiatorum præsentatione, ac nominatione præmissis pauca adhuc alia dicenda restant; magni siquidem momenti res est, cui plerumque Patroni, maxime Laici, non satis attendunt. Ut igitur Confessarii peccata noscant, in quæ Patroni labuntur, multum interest.

Id primo est notandum, ut Beneficium gratis detur, alias simonia committitur. Verum non sufficit pecuniam per seipsum non accipere; non enim licet permittere, ut consanguineus, amicus, vel familiaris accipiat, nec illos nominare, qui ab his commendantur: hujusmodi personis fidere non oportet.

2. Qui

2. Qui ad Beneficium nominare debet, Deum diu oret; ut sibi suggerat nominationem Ecclesie utilem; est enim hoc privilegium ab Ecclesia contra communes leges concessum, & solum quibusdam conceditur, a quibus utilis electio facienda speratur. Caveant Episcopi aut Ecclesiarum Patroni, qui ob sibi præstitum servitium domesticis suis Beneficia conferunt, nulla illis antea mercede tradita, ne ad sua solvenda debita Ecclesie bonis utantur, sic enim furti & simoniae rei sunt.

3. *Iuste* dandum est Beneficium, & hæc iustitia complectitur: 1. ut electus dignus sit, secus elector Ecclesie injuriam infert, cui indignum inutilemque ministrum tradit, & præterea peccatis communicat, quæ ex ministerii ignorantia proveniunt, & sunt innumera. 2. ne dignis fiat injuria, illisque id rapiatur, quod indignis traditur.

Porro ut quis Beneficio sit dignus, duo requiruntur: 1. scientia Beneficii oneribus apta; pro Capella siquidem non eadem scientia requiritur, ac pro Parochia: 2. vitæ & morum innocentia.

Quæri modo potest, an digniori dandum sit Beneficium? Sanctus Thomas ait, digniori semper dandum: quod de Parochiis certum est. At si Beneficium sit patrimoniale, & ex fundatione civi aut consanguineo dandum sit, dignior ex familia est eligendus, & repellendus indignus hoc enim casu eligendus esset extraneus (a).

CAPUT

(a) Electores, Collatores, Patroni, qui indignum aut minus dignum promovent graviter peccant.

I. con

CAPUT III.

Conditiones in Beneficiatis requisitæ.

Quoad illum, cui Beneficium confertur, hæc
Lex jure requiruntur: 1. ut sit Clericus;
2. ut sit legitimus: 3. Parochiæ præficiendus ut
vigefimum quartum ætatis annum attigerit: 4.
ut nullo canonico impedimento laboret, neque
irregularitate, neque excommunicatione: 5. ne
aliud

1. contra justitiam distributivam, quam proximo:
2. contra caritatem & justitiam legalem quam Ec-
clesiæ debent, eorumque damnorum, ac pecca-
torum reos se faciunt, quæ ex hac injusta pro-
motione sequuntur. Hinc Lateranense IV. Con-
cilium eisdem sub pœna suspensionis a collatione
&c. præcipit, *ut prætermittis indignis idoneos
assumant, qui Deo & Ecclesiis velint, & valeant
gratum impendere famulatum* (Cap. Grave. de
Præbend.). Tridentinum Concilium hoc ipsum
confirmat (Sess. 7. de Reform. cap. 3.), provi-
sionesque aliter factas irritandas esse decernit.
Imo de Beneficiis curatis agens (Sess. 24. cap. 1.)
declarat, *omnes & singulos mortaliter peccare,
nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi
judicaverint eorum exigentibus meritis, præfici
diligenter curaverint.* Idque etiam de parochiis,
intelligendum esse postmodum S. Pius V. decre-
vit (Constit. 33.). Et Innocentius XI. hanc
damnavit propositionem: *Cum dixit Concilium
Tridentinum eos alienis communicantes peccare mor-
taliter, qui nisi quos digniores, vel Ecclesiæ ma-
gis utiles ipsi judicaverint, ad Ecclesias promovent,
Concilium vel 1. videtur per hos digniores non aliud
significare, nisi dignitatem eligendorum, sumpto
comparativo pro positivo; vel 2. locutione minus pro-*

aliud habeat Beneficium, uti fufe probamus.

Verum præcipua conditio est divina vocatio sine qua cætera nihil profunt ad quam tamen minus hoc sæculo attenditur. In veteri lege Aaronem & Levi tribum inter cæteras Deus elegit, ut tabernaculo ministraret. Core, Dathan, & Abiron palam punivit, qui Sacerdotium usurpare voluerunt. Labente jam Judæorum regno turbata est hæc vocatio ambitione quorundam, qui a postremis Regibus, aut Romanis Sacerdotium emerunt. At in Christi Ecclesiæ capite evidentius vocatio elucet. Sanctus Paulus ait: *Non semetipsum clarificavit ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum Filius meus es tu, ego hodie genui te (Hebr. 5.)*

propria ponit digniores, ut excludat indignos; tandem loquitur 3. quando fit concursus. Sancti Patres volunt, & post eos sanctus Thomas, ut peccatum acceptionis personarum evitetur, ut quodvis etiam simplex Beneficium assumendum esse meliorem vel simpliciter, vel in comparatione ad bonum commune (2. 2. Quæst. 63. art. 2.) Hæcque regula etiam in resignationibus est attendenda. Ut igitur Collator, Elector, resignans &c. illius, cui Beneficium conferatur, idoneitatem ipse sibi perspectam habeat, necessarium est, nec sufficit, si nesciat, esse indignum. Unde ne indignum præsentandi, vel eligendi periculo se exponat, diligenter apud impartiales, num ille idoneus sit, inquirere tenetur. Obligatio hæc clare ex Tridentini verbis, & ipsius Collatoris, Electoris &c. officio fluit. Vid. Antoine *Tr. de Benefic. S. V. Quæst. 6.*

III. *Conditiones in Beneficiatis requisitæ.* 529

Hæc verba valde sunt ponderanda : 1. enim observare oportet, Christum ab æternitate esse Dei filium, nec Sacerdotem factum nisi in plenitudine temporum ; 2. licet Christus Dei filius fuerit, & Sacerdotio dignissimus, non tamen Pontificatum sibi usurpasse, sed a Patre suo Sacerdotem electum, sicut subdit idem Apostolus : *Quemadmodum & in alio loco dicit ; Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Unde evidenter infertur oportere, ut Dei filius vitæ innocentia sit qui Ecclesiæ ministerio fungitur. Quamobrem Concilia tot canones sanxere, quibus ad ecclesiastica ministeria aditus iis clauditur, qui corporum suorum puritatem violarunt, aut pœnitentiam publicam exercuerunt. Verum hoc exemplo vocationis divinæ necessitas potissimum demonstratur ; si enim Christus Jesus, qui omni ad Sacerdotium necessaria sanctitate fulgebat, non semetipsum clarificavit ut Pontifex fieret, quomodo id licebit hominibus, qui ejusmodi sanctitate nequeunt clarescere ? Dei filius suam formans Ecclesiam idem est executus, quod Pater secum gesserat ; hinc Apostolis ait : *Sicut misit me vivens Pater, ita & ego mitto vos (Joan. 20.)*. Hanc regulam Apostoli tenere ; cumque Judæ locum deberent implere, *statuerunt duos, & orantes discerunt : Tu Domine ostende quem elegeris (Act. 1.)*. In provinciis vero, quibus Evangelium annunciabant, ipsi eligebant homines, quos Episcopos crearent. Concilia deinde harum electionum formam statuerunt, & sexcenta exempla Historia ecclesiastica illorum refert, qui

non modo Episcopatus non ambierunt, sed pro virili recusarunt. Sed cum ambitio in Ecclesiam irruerit, & Ecclesiae spiritus pene sit extinctus, quod boni olim formidabant, hoc modo ambiunt homines, qui *honorem solum & temporalia commoda* in Ecclesiasticis dignitatibus inquirunt, nec quid intentatum relinquunt, ut impotiantur.

Casuistae novi plerique ab antiquis adeo regulis recessere, ut licentiae habenas laxarent. Salutarem hanc vocationis doctrinam saeculi corruptio paullatim abolevit, pauci hodie sicut oportet illam perpendunt. Attramen neque hominum ambitio, neque novorum Doctorum sophismata, neque hujusce saeculi abusus dirinam hanc regulam umquam destruent; verumque semper erit Dei vocationem ad Ecclesiastica suscipienda ministeria omnino esse necessariam. Hinc omnes ad obtinenda Beneficia industria, omnia laxorum Casuistarum sophismata, & aulicorum conventiones sunt penitus eliminanda. Si quis vero petat, an hac vel illa via Beneficium consequi possit, ante omnia est interrogandus an *a Deo si vocatus*, & an *a sacris Canonibus requisita* habeat? Si haec desint, non ultra in hoc negotio est procedendum; sed respondere illi oportet, nullo modo posse illum Beneficium quaerere, & hoc ipso esse Beneficio indignum, quo illud quaerit (a). Si a Deo esset vocatus

(a) *Qui Episcopatum desiderat* (ait Apostolus *1. Timoth. 3.*), *bonum opus desiderat*, si nempe

vocatus, non illi opus esset malis aut obliquis artibus uti; siquidem Dei providentia, a qua esset electus fortiter illum ac suaviter ad Ecclesiastica ministeria proveheret. Hujus argumenti parvum Tractatum conscripsi, quem evolvere lectori suadeo.

CAPUT IV.

Beneficiorum pluralitas vitiosam radicem habet.

Profligato simoniæ malo, Beneficiatis imprimis periculoso, jam de Beneficiorum pluralitate est agendum; hæc siquidem pestis nostro ævo Cle-

non suum honorem, sed pro Deo laborem desiderat. Ita certe desiderarunt, qui persecutionis tempore Episcopatum appetiere; quia tunc (inquit S. Gaudentius Brixientis *in eundem locum*) *Nihil aliud erat, quam optare quotidie millies pro Christo mori.* Ast hodie, cum fructus, & vectigalia, & honores Episcopatui aliisque Beneficiis sint adnexa, jam periculosum satis eorumdem desiderium erit. Unde verissima sancti Thomæ doctrina: *Si aliquis pro se rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipsa præsumptione redditur indignus; & sic preces sunt pro indigno* (2. 2. *Quest.* 100. *art.* 5. *ad 3.*). Doctore Angelico sanctus Joannes Chrysost. præluxit, *Homilia 3. in Acta Apost.* hæc scribens: *Cogita, quid acciderit Simoni. Quid enim refert, si non das pecuniam, sed pecuniæ loco adularis, subornas, multaque machinavis? Pecunia tua sit tecum in perditionem, ad illum dictum est; & his dicitur: Ambitio tua sit tecum in perditionem, quoniam putasti ambitu humano parari Regnum Dei.*

Clericos pene omnes inficit. Hanc suis Canonibus Ecclesia vetuit, contraque abusum hunc vehementer sancti Partes declamarunt. Ab hominum ambitio & avaritia legibus prævalere, technasque mille excogitarunt, ut legibus illuderent. Quamobrem de hoc vitio ex parte mihi agendum arbitror, ut plures ab errore avocem, quo plura se Beneficia impune habere putant Papæ dispensatione fulti. Plerosque Beneficiatos offendam, qui me errores aut paradoxa venditare accusabunt; sed horum neque calumnias neque odium formido. Vera afferam ac validis stabiliam argumentis, quæ a naturali jure & divino, a Conciliis & sanctis Patribus depromam.

Dico primo satis esse pluralitatis hujus esse fam perpendere, ut eam damnemus; alia siquidem causa esse nequit, quam aut insignis avaritia, aut cupiditas, quæ *radix omnium malorum* ab Apostolo vocatur (*Timoth. 6.*). Si enim ab illo, qui plura Beneficia habere expetit, quæras, an ex caritate vel ex cupiditate illa possideat; respondere nequibit ex caritate se illa possidere, nam in hoc negotio caritas, ut patet fiet, enormiter violatur. Restat igitur, ut dicat ex cupiditate se illa possidere: quo posito, non est amplius disputandum, sed huic verba Christi objicienda: *De ore tuo te iudicio, serva nequam* (*Luc. 19.*).

Dicet fortasse aliquis, se plura Beneficia querere, ut Deo utilius deserviat. Verum frivolæ est hæc ratio; Cum enim unicum Beneficium

IV. Beneficiorum pluralitas vitiosam &c. 533

cium beneficiato honestam, sobriam, & modestam, quæ Clericorum est, vivendi facultatem præbeat; Beneficiorum pluralitas hanc sobrietatem & modestiam violandi dat ansam, & voluptuosam ducendi vitam, pluraque patranda flagitia. Ingentes inquietudines magnæ divitiæ afferunt, & sibi cor copulant juxta illud Evangelii: *Ubi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum* (Matth. 6.); ac propterea hominem avertunt, ne ad Deum accedat, illique uniatur. En sola igitur avaritia adversatur, ut ait Seneca inquiring: *Si ad naturam vivis, nunquam eris pauper; si ad opinionem, nunquam dives: exiguum natura desiderat, opinio immensum.* Verum cur ethnici Philosophi auctoritate utimur, cum dicat Jesus Christus in Evangelio: *Videte & cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cujusquam vitæ ejus est ex his, quæ possidet* (Luc. 12.)? Deinde sanctus Apostolus Paulus expresse ait: *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus* (1. Tim. 6.). Qui plura Beneficia possidet, non his necessaria, sed superflua quærit; in legem ergo naturæ peccat, ideoque sanctissimum jus violare dicendus est.

Si vero ecclesiasticorum bonorum naturam spectemus, facile demonstrabimus Beneficiorum pluralitatem huic esse contrariam. Negari sine hæresi nequit, Ecclesiam bona temporalia sive mobilia sive immobilia possidere posse. Initio hæc Episcopus administrabat, qui illa Presbyteris, Clericis, & pauperibus Diaconorum ministerio dividebat. Posterioribus sæculis sunt hæc divisa

divisa inter Episcopum, Canonicos, aliosque Presbyteros, quorum singuli sua modo portiones gaudent. Observare insuper oportet, horum bonorum duo esse genera: primum decimas, primitias, & oblationes complectitur; alterum agros, & prædia a fidelibus oblata: utraque sunt patrimonia pauperum. De his sanctus Iustinus martyr sic loquitur: „ Qui ditiores sunt „ quod illis placuerit offerunt, quodque colitur „ Etum est Episcopo traditur, qui postea distribuitur „ buit pupillis, viduis, infirmis, captivis, & „ peregrinis: verbo, ipse est egenorum „ nium tutor & procurator „ (*Apolog. 2.*)

Urbanus I. Pontifex in epistola sua decretali de bonis ecclesiasticis ira decernit: *Non ergo debent in aliis usibus, quam ecclesiasticis, & pro indigentium Christianorum fratrum, vel indigentium converti, quæ vota sunt fidelium, & pro peccatorum, ac patrimonia pauperum, atque hoc opus explendum Domino tradita.*

Sanctus Ambrosius ecclesiastica bona apud Valentinianum Imperatorem defendens, de illorum distributione sic loquitur: *Nihil Ecclesiæ sibi nisi fidem possidet: hos redditus habet, & fructus. Possessio Ecclesiæ sumptus est egenorum numerare licet quos redemerint templa, captivos, quæ contulerint alimenta pauperibus, quibus exulibus vivendi subsidia ministraverint.*

Imperatores Valentinianus & Valens in quodam Codicis lege ajunt: *Episcopis verus cultus est adjuvare pauperes, & positos in necessitate (C. de Episc. audientia). Insignem sancti*

Joannis Chrysoſtomi Homiliam 26. prætermitto, qua abufum infectatur, quo fui ævi Epifcopi & Clerici Eccleſiæ bona prodigebant: acrem reprehensionem illa continet, & noſtri ſæculi mores videtur carpere.

Hactenus dicta ſatis oftendunt, eccleſiaſticis bonis luxum, vanitatem, commoda Clericorum non eſſe fovenda. Porro nonne ut hæc foveantur vitia Beneficia Beneficiis copulantur? Majoresne eleemoſynas largiuntur qui plura Beneficia poſſident? Nonne Beneficium unicum juxta canonicas leges, quæ a luxus legibus longe abſunt, beneficiato eſt ſufficiens? Hæ legum diſpenſationes, quæ ad tuendam dignitatem neceſſariæ appellantur, vera juxta ſanctum Hieronymum plerumque ſunt latrocinia. *Amico* (inquit ille ad *Nepotian.*) *quidpiam rapere, furtum eſt; Eccleſiam fraudare, ſacrilegium eſt; accepiſſe quod pauperibus erogandum ſit, & eſurientibus plurimis vel cautum eſſe, vel timidum, aut, quod apertiffimi ſceleris eſt, aliquid inde ſubtrahere, omnium prædonum crudelitatem ſuperat.*

CAPUT V.

Beneficiorum pluralitatem ſancti Patres damnant.

Uterius progrediuntur ſancti Patres; erenim docent Clericos, qui aliunde habent unde vivant, nihil de Eccleſiæ bonis poſſe ſibi vindicare. *Clericos illos* (inquit ſanctus Hieronymus

mus ad Damasum Papam) convenit Ecclesiam stipendiis sustentari, quibus parentum & propinquorum nulla suffragantur. Qui autem bonorum parentum & opibus sustentari possunt, si quod pauperum est accipiunt, sacrilegium profecto committunt, & per abusionem talium judiciorum sibi manducant & bibunt.

Idem sentit sanctus Augustinus inquit. Si privatim possidemus quod nobis sufficiat, non illa nostra sunt, sed pauperum, quorum provisionem quodammodo gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vindicamus (cap. 50. ad Bonif.). Eius discipulus sanctus Prosper pariformiter loquitur: Nec illi (inquit lib. 2. de vita contempl. c. 9.), qui sua possidentes dari sibi aliquid volunt, sine grandi peccato suo, unde pauper victurus erat, accipiunt. De Clericis quidem dicit per Prophetam Spiritus sanctus: Peccata populi mei comedunt: sed si nihil habentes proprium non peccata, sed alimenta, quibus indigere videntur, accipiunt; sed possessores non alimenta, quibus abundant, sed aliena peccata suscipiunt. Non illos omnes propterea damno, qui patrimonialia bona habentes Beneficium aliquod possident, sed istam hinc illationem erui posse censeo; videlicet si iuxta Patres veteremque Ecclesiam qui suis abundant, non poterant ex Ecclesiae bonis victum accipere, non licebit profecto plura simul modo habere Beneficia, quae victus necessitatem longe superant. Allatum sancti Prosperi textum Cardinalis Bellarminus sic explicat: Nisi hoc modo datur

hæ opiniones concilientur, ut dicamus sanctum Prosperum loqui de illis, qui plene sufficientem habent sustentationem ex patrimonio aut Beneficio; tunc enim alterum est superfluum, & proinde pauperibus debitum (tom. 2. Controv. l. 1. de Cleric. c. 87.).

Post examinatos Beneficiorum redditus, eorum fundationem, & obligationes spectemus: certum est enim contra fundatorum intentionem non posse Beneficia possideri, idque per se patet, & ex jure constat. Porro numquam voluerunt fundatores hominum luxum, delicias, vanitatem fovere; quod ex Beneficiorum pluralitate evenit: igitur contra illorum voluntatem plura Beneficia unus possidet. Ad Beneficia instituenta eos permovet Dei honor, pauperum ibidem degentium subsidium, & debitum Ecclesiæ servitium, veluti Missarum celebratio: hinc vulgatum illud axioma: *Beneficium datur propter officium*. Juxta hanc regulam nulla extant Beneficia natura sua simplicia, sicuti modo dantur, quæ possessores ad solam divini Officii recitationem obligent, de quibus illud repetere possumus: *Ab initio autem non fuit sic (Matth. 19.)*. Antiqua rudera, quæ simplicium Prioratum adhuc supersunt, satis declarant Priores olim ibi moratos; semper autem verum erit, contra Fundatorum intentionem & donationem Beneficiorum possessionem esse non posse legitimam, neque ullam in hoc tractu temporis mutationem fieri posse: si fundationis acta quis consulat, intelliget, quæ Beneficio adnexa sint onera. Qui

plura Beneficia habet, omnibus eodem tempore
 servire nequit: exempli causa nequit Abbas plu-
 res simul Abbantias colere, patrisque ibi officium
 juxta nomen suum exercere. At illas Ecclesia
 in commendam dedit: nec ego quod ab Ecclesia
 fit improbabo. Verum quamvis Abbates com-
 mendatarii jurisdictionem in monachos non ha-
 beant, non eos tamen exemptos puto ab onere
 in suis Abbatibus residendi, aut in illarum villis,
 quarum ipsi primitivi sunt Parochi, a quibus
 decimas exigunt, quarum propterea pauperes
 debent alere, & populos docere.

Ex Beneficiorum pluralitate admodum scanda-
 losa & injusta oritur inter Clericos inaequali-
 tas; dum enim hic plura Beneficia possidet,
 alius Ecclesiae futurus utilior nullum habet. Qui
 utiliter eidem servire ministri possent, & utili-
 ter plerumque serviunt, fame pereunt; qui
 vero turpibus eam moribus dehonestant, panis
 bus abundant. Nonne haec est crudelis immuni-
 tas, communisque matris Ecclesiae contemptus,
 bona illius sibi vindicare, illisque rapere, qui
 ejusdem filii aequae sunt, & plerumque digno-
 res? Si in ulla societate distributiva servanda
 est justitia, sane in Ecclesia, quae plena est justitiae,
 id fieri convenit. In qua umquam bene-
 morata Republica contigit, ut unus munera om-
 nia dignitatesque obtineret? Nonne Ecclesiae
 corpus pluribus membris constat, quorum sin-
 gula suam actum habent, & conveniens mini-
 sterium? possuntne nimis multi esse idonei ac
 fideles ministri, qui illi serviunt? Ut unus
 explere

expleatur avaritia, Beneficiorum pluralitate hoc illudve membrum a corpore abscinditur. Quot pauperes adolescentes apte concionarentur, populosque docerent, si congruum ad vitam sustentandam Beneficium adepti in Clerum cooptarentur? Hinc qui plura uni Beneficia conferunt, & qui accipiunt, in Ecclesiam peccant, & sacrum ejus divinumque Corpus in monstrum vertunt.

Ita loquitur sanctus Gregorius magnus: ejusque vitæ auctor Joannes Diaconus refert (*Lib. 2.*), eum numquam consuevisse duo ecclesiastica Officia uni tradere, & dicere solitum: *Singula ecclesiastici juris Officia singulis quibusque personis singulatim committi debere.* Quia sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem non eundem actum habent; ita in Ecclesiæ corpore, secundum veridicam Pauli sententiam, in uno eodemque spiritu alii conferendum est hoc officium, alii committendum est istud, neque uni quantumlibet exercitæ personæ uno tempore duorum rerum officia committenda sunt; quia si totum corpus est oculus, ubi auditus? Sicut enim varietas membrorum per diversa Officia & robur corporis servat, & pulchritudinem representat, ita varietas personarum per diversa nihilominus officia distributa, & fortitudinem & venustatem sanctæ Dei Ecclesiæ manifestat. Et sicut indecorum est ut in uno corpore humano alterum membrum alterius fungatur officio, ita mirum noxium, simulque turpissimum, si singulorum ministeria personis totidem non fuerint distributa (*Can. singula. Dist. 89.*).

Eadem

Eadem contra hunc abusum invehitur Joannes Papa XXII. in Extravaganti, quæ incipit *Execrabilis*, quam sic concludit: *Unde inter cætera inconvenientia infra scripta nascuntur, quod videlicet interdum unus, qui unum, quavis modicum, officium vix implere sufficeret, plurimorum sibi vindicat stipendia, quæ multis literatis viris, vitæ puritate, ac testimonio bonæ famæ pollentibus, possent abunde sufficere æquæ distributione collata.*

Guilielmus Episcopus Parisiensis, celebris ille Theologus, pariformiter loquitur. *Da enim, inquit, aliquis Decanus, Præpositus in alia, Cantor in tertia, Archidiaconus in quarta, quid est nisi monstrum spirituale in corpore universalis Ecclesiæ? Assueti autem hujusmodi monstris, vel potius horrificam eorum monstrositatem non videntes, ad ea jam expavescere nescimus.* Post Tridentinum Concilium Beneficia, quibus animarum cura est adnexa, incompatibilia cæteri scio, neque ab una eademque persona plura haberi posse, quia singula residentiam exigunt. Sed aliorum pluralitas haud paulo majorem excusationem meretur, sicuti enim antea diximus, Beneficiorum naturæ, ac distributiivæ justitiæ illa adversatur: præterea Beneficium quodlibet natura sua peculiarem residentiam requirit, aut personale servitium, quod pluribus simul locis exequi nequit (a).

CAPUT

(a) Multiplex igitur deformitas in Beneficiorum pluralitate occurrit. I. Deus suo cultu privatur; magis

CAPUT VI.

Beneficiorum pluralitatem Ecclesie
Concilia prohibent.

Hactenus sanctos Patres audivimus, sanctam modo audiamus Ecclesiam, quæ in Conciliis hanc Beneficiorum pluralitatem damnavit. Ecce Concilii Chalcedonensis verba: *Non liceat clericum conscribi in duarum urbium simul Ecclesis, & in qua ab initio ordinatus est, & ad quam confugit quasi ad potiozem ob inanis gloriæ cupiditatem. Hoc autem facientes revocari debere ad suam Ecclesiam, in qua primitus ordinati sunt, & ibi tantum ministrare (Can. 10.)*. Canone vigesimo idem decernit: *Clericos in Eccle-*

magis enim & melius per plures Ministros, quam per paucos colitur. 2. Fundatores defraudantur, qui sicut certum numerum voluerunt habere servitorum, ita & servitorum. 3. Ecclesia suo privatur jure; dum enim plura Beneficia unus usurpat, Ecclesia Ministris sibi debitis caret. 4. Injuria infertur aliis dignis, imo dignioribus, qui nullum Beneficium habent, hujusque spe ob quorundam ambitionem privantur. 5. Contra naturalem rationem pugnatur, quæ uni corporis membro non nisi unum in corpore officium competere docet. 6. Amplius cupiditati & ambitioni locus datur. 7. Laudabili æmulatione sublata, literarum studia pereunt. Vid. Nat. Alexand. in *Append. ad Trad. de Ordine. cap. 6. Reg. 28.* ubi terrificam sancti Bernardi ex divo Thoma refert sententiam: *Qui non unus, sed plures est in Beneficiis; non unus, sed plures erit in supplicis (Quodlibet. 10. Quæst. 7. art. 2.)*.

Ecclesia ministrantes in alterius civitatis Ecclesia ordinari seu collocari non oportet, sed ea contentos esse, in qua ab initio ministrare meruerunt, exceptis illis qui sua amissa patria ex necessitate ad aliam Ecclesiam transeunt.

Secundum Nicænum Concilium ita loquitur: *Clericus ab instanti tempore ne connumeretur in duabus Ecclesiis. Negotiationis enim est hoc, & turpis lucri proprium, & ab Ecclesiastica consuetudine alienum. Audivimus enim ex dominica voce, quia nemo potest duobus dominis servire aut unum odio habebit, & alterum diligit, aut unum sustinebit, & alterum contemnet. Unusquisque ergo secundum apostolicam vocem, in qua vocatus est, in hoc debet manere, & in una locari Ecclesia: quæ enim per turpe lucrum in Ecclesiasticis rebus efficiuntur, aliena consistunt a Deo. Sub hujus Canonis fine permittitur Clerico in parvis oppidis duabus Ecclesiis servire propter ministrorum defectum.*

Claromontanum Concilium sub Urbano II. Papa, eoque præsentem habitum jubet: *Nulli Clericorum liceat deinceps in duabus civitatibus duas præbendas obtinere, cum duos titulos non possit habere: ut omnis Clericus ad eum titulum, ad quem ordinatus est, semper ordinetur, ut nullus deinceps in una Ecclesia duos honores habeat.*

In tertio Lateranensi Concilio sub Alexandro III. anno 1180. habito sic Patres loquuntur: *Quia nonnulli modum avaritiæ non ponentes, dignitates diversas ecclesiasticas, & plures Eccle-*

has parochiales, contra sanctorum Canonum instituta nituntur acquirere, ita ut, cum unum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vendicent plurimorum, ne de cætero fiat districtius prohibemus. En decretum pro Beneficiis, quibus animarum cura adnexa est, de quo nemo dubitat. Alterum audi circa Præbendas aliaque Beneficia: Quia in tantum jam quorundam processit ambitio, ut non duas vel tres, sed sex aut plures Ecclesias perhibeantur habere, nec duabus debitam possint provisionem impendere, per Fratres Coepiscopos nostros carissimos emendari præcipimus, & de multitudine præbendarum canonibus inimica, quæ dissolutionis materiam & vagationis inducit, & certum continet periculum animarum, eorum, qui Ecclesiis digne valeant deservire, volumus ecclesiasticis Beneficiis indigentiam sublevari.

Quartum Lateranense Concilium veteres renovans Canones addit: *Ne quis in diversis monasteriis locum monachi habere præsumat, nec unus Abbas pluribus monasteriis præsideat.*

Verum nonne postremum Tridentinum Concilium hanc pluralitatem eliminare omnino fatigat Decreto, cujus hic verba singula subjicimus? Cum ecclesiasticus ordo pervertatur, quando unus plurimum Officia occupat clericorum, sancte sacris canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesiis conscribi. Verum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu, se ipsos, non Deum decipientes, ea quæ bene constituta sunt, variis artibus eludere, & plura simul

simul beneficia obtinere non erubescunt, sancta
Synodus debitam regendis Ecclesiis disciplinam
restituere cupiens praesenti decreto, quod in qu-
buscunque personis, quocumque titulo, etiam Car-
dinalatus honore fulgeant, mandat observari,
statuit ut in posterum unum tantum Beneficium
ecclesiasticum singulis conferatur; quod quidem
si ad vitam ejus cui confertur honeste sustentandam
non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplicium
dummodo utrumque personalem residentiam non
requirat, eidem conferri (Sess. 24. cap. 17.)
 Non potest apertius loqui, nec melius hominum
 ambitio & avaritia repelli: neque haec
 clausula: *dummodo utrumque personalem residentiam non requirat,* simplicium Beneficiorum
 coadervationem excusat. Sanctus Carolus
 Borromæus, cujus opera hoc Concilium comple-
 tum est, in Provinciali, quod post Tridentinam
 conclusionem statim habuit, plurium Beneficio-
 rum etiam simplicium unionem universim con-
 demnat. Hinc vides veteres Canones adversus
 Beneficiorum pluralitatem non esse abolitos,
 imo instauratos; neque pravam nostri ævi con-
 suetudinem ab eorum observatione quemquam
 posse dispensare. Quamobrem quicumque pro-
 tatem colunt, & ecclesiasticas Constitutiones
 venerantur, ab hoc spiritali adulterio se cohibe-
 buerunt. Nolo præterita sæcula recensere,
 quæ Beneficii nomen & rem ignorabant: adeo
 sancti illi Episcopi sanctique Presbyteri ab avari-
 ritæ spiritu abhorrebant, & tanta in pauperes
 flagrabant caritate, ut solum moderatum suum
 victum de bonis Ecclesiæ sumerent. Postremis
 autem

autem hisce sæcalis, licet omnia sint corrupta, nonnulli tamen extitere nobiles doctique Clerici, qui ab hac polygamia abhorruere.

Cardinalis Borgia, qui Pontifex electus Calixtus III. vocatus est, poterat si voluisset plura Beneficia adipisci; sed unum tantum habere voluit, nempe Valentiaë Episcopatum: ac sæpe dicebat, se sponsa sua virgine, Valentina scilicet Ecclesia contentum esse.

Georgius Cardinalis Ambiacensis, Papæ Legatus, & Ludovici XII. Galliarum Regis Minister & Familiaris intimus, poterat, si voluisset, omnibus Regni frui crucibus & infulis; nihilo tamen minus solo Rothomagensi Archiepiscopatu, dum vixit, contentus fuit. Rarum hoc hominis apud Regem gratiosi exemplum, qui cum omnia posset, ad suam explendam avaritiam Regis gratia non est usus.

Cardinalis Bellarminus eximium opusculum contra Beneficiorum pluralitatem ad nepotem suum Theatensem Episcopum conscripsit; doctrinamque suam suo exemplo firmavit, dum nunquam Beneficia possidens.

Cardinalis Borromæus, quem ultimis hisce temporibus Deus concessit, ut ecclesiasticum spiritum excitaret, cum per tempus aliquod plures Abbatias possidisset, omnes eodem die dimisit, ut ad suum Mediolani Archiepiscopatum se conferret, ubi modestia, frugalitate, cæterisque virtutibus Ecclesiæ toti præluxit, insignemque sanctitatem est consecurus.

In sancti Ludovici vita narratur, eum nunquam illi Beneficium contulisse, qui aliud possideret, quantumvis esset idoneus: oportebat de prioris Beneficii resignatione afferre testimonium, ut aliud obtineretur. Sub sancto hoc Rege, anno videlicet 1238. contra Beneficiorum pluralitatem Parisiensis Universitatis celebre illud Decretum prodiit, quod calculo suo probavere celeberrimi illius ævi Doctores, in quibus sanctus Thomas & sanctus Bonaventura recensentur. Illustres illius sæculi ac posteriorum Theologi, nempe Petrus Comestor, Guilielmus Parisiensis, Raymundus de Pennafort, Thomas Cantuariensis, Guilielmus Perault Archiepiscopus Lugdunensis, Ulricus de Argentina Dominicanus, & Alberti Magni discipulus (*tom. 2. tract. de Avar. c. 17.*), Durandus Meduntensis Episcopus, Gersonius, Nicolaus Cardinalis de Tudeschis passim vocatus Abbas Panormitanus (*cap. Dudum, de Elect.*), Dionysius Carthusianus, Joannes Major Parisiensis Universitatis Doctor, Cardinalis Cajetanus, Doctor Hadrianus Caroli V. præceptor postea Papa, Dominicus Soto, Alphonsus Alvarez, Guercerus jurisconsultus, excellens Canonista Joannes de Lignano, Franciscus Duarenus, Cardinalis Tolletus, Cardinalis Bellarminus, Navarrus, Lessius, Laymann, Binsfeldius, hanc pluralitatem naturali juri contrariam esse affirmant. Quare illud sancti Pauli usurpare licet: *Ideoque & nos tantam habentes impostam nubem testium, deponentes omne pondus, & circumstans nos pericatum, per patientiam curramus ad propositum*

VI. *Excusationes, quas pro Benefic. &c. 547*

nobis certamen (Hebr. 12.). Quod ut rite exequamur, illud quoque præstemus, quod subiicit Apostolus inquit: *Aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Jesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta.*

CAPUT VII.

Excusationes, quas pro Beneficiorum pluralitate afferunt, frivola, ac vanæ sunt.

Duo hominum genera Beneficiorum pluralitatem sectantur: ii primum, qui, an ab Ecclesia damnata sit necne, non inquirunt, de suarum avaritia & vanitate explenda solliciti: alii deinde contra sanctos Canones peccare nolunt; sed Papam putant posse in hac dispensare; & hac dispensatione munitos plura Beneficia tuto conscientia possidere se posse arbitrantur.

Ego vero de legitima hac Papæ auctoritate dubitare non vereor. Scio Papam veluti Ecclesiæ caput Canones, qui ad disciplinam spectant, interpretari posse, & in iis dispensare; sed non ex auctoritate absoluta, hanc siquidem Pontificibus auctoritatem Christus contulit *in ædificationem, & non in destructionem* (2. Cor. 13.), & ut ea utantur *non ut dominantes in clericis, sed forma facti gregis ex animo* (1. Petr. 5.). Canones sunt sanctæ, sacræque leges, quæ a Conciliis pro Ecclesiæ regimine sunt conditæ: illas congregatis Episcopis sanctus Spiritus inspiravit, & cum reverentia Ecclesia tota suscipit;

pit; adeo ut merito sanctus Leo Papa dixerit
*Canones spiritu Dei conditos, & totius mundi
 reverentia consecratos.* Dispensationes harum
 regularum sunt exceptiones; oportet ergo ut
 instar regularum sanctæ sint, eodem igitur spi-
 ritu ac regulæ tradi debent, idest cum Ecclesiæ
 utilitas exigit, ne leges ipsæ serventur.

Cardinalis Bellarminus, qui Papæ auctori-
 tem adeo amplificat, in admonitione ad nepo-
 tem suum, argumentis illorum respondens,
 qui ex Papæ dispensatione plura Beneficia possi-
 dere se posse putant, expresse ait, hanc dispen-
 sationem sine rationabili causa factam valere
foro fori, sed non in foro poli (*Controv. 5. de
 multipl. Benef.*), hominum nempe, non Dei
 iudicio.

Lessius pariter docet, dispensationem plura
 Beneficia possidendi sine legitima causa factam
 iurum in conscientia illum non reddere, qui
 hanc obtinuit; sed debere uno Beneficio retento
 cætera dimittere. Hujus decisionis duas essent
 causas. Prima est, quia Papa non est Beneficio-
 rum dominus, sed dispensator; fidelis autem
 dispensator bona sibi commissa non pro libito
 debet distribuere, sed juxta rationabilem domi-
 ni voluntatem, & in eorum utilitatem, quorum
 intuitu bona sibi sunt commissa, videlicet Ec-
 clesiæ & pauperum. Alia hujusce Casuistæ ra-
 tio est, cæteroquin satis ampla, quia Beneficio-
 rum pluralitas divino & naturali juri adver-
 tur: porro Papa sine justa & rationabili causa
 in iis dispensare nequit, quæ divini juris sunt,

VII. *Excusationes, quas pro Benefic. &c. 549*

ut violationis hujusmodi omnis cesset turpitu-
do (*lib. 2. de Benef. cap. 34.*).

Dominicus Soto ait: *Hic cavillus securos
multos reddit, tutum vero neminem; quoniam
Papa non est dominus, sed dispensator, ideoque
qui iniquam dispensationem petit, iniquitatis cau-
sa est, & qui ea utitur, eadem semper irretitur
iniquitate* (*lib. 3. de just. & jure qu. 6.*).

Ante istos auctores Guilielmus Parisiensis
scripserat, de jure esse Apostolicas dispensatio-
nes juridice datas; sed Papam, qui cum aliqui-
bus dispensat, ut plura Beneficia habere possint,
non dispensare, neque dispensare posse, ut ava-
ritiam, vanitatem, & ambitionem foveant, cum
has in Ecclesia pestes nec possit, nec alere de-
beat, nec dissipationem invehere temporalium
bonorum, quæ victui ministrorum Dei sunt at-
tributa, & in hunc finem Ecclesiæ donata sunt
(*de collat. & plur. Benef.*).

Sanctus Thomas ait, non licere plures simul
habere Præbendas, quæcumque tandem dispen-
satio obtineatur; cum humana dispensatio juris
naturalis vinculum non possit infringere, sed
solum juris positivi vinculum, quod cum ab
homine positum sit, potest ab homine tolli
(*Quodlibet. 8. art. 15.*).

Idem tradit Cardinalis Cajetanus inquiring:
*Nec excusatur peccatum mortale propter dispen-
sationem Papæ sine rationabili causa, quoniam
dispensatio Papæ cadit supra jus positivum, &
non supra jus divinum aut naturale: pluralitas*

autem Beneficiorum sine rationabili causa est contra jus divinum & naturale, quo communia Ecclesie bona distribui juste debent partibus Ecclesie (in Summula verb. Benefic.). Igitur cum hujusmodi dispensationes concedunt Pontifices, plerumque a petentibus decipiuntur, & ipsi sepe errare possunt, putantes exempli gratia Cardinali aut Episcopo ad suam tuendam dignitatem ampliores redditus necessarios esse, quum revera oporteat juxta Ecclesie regulas, qui eorum familiis superfluitatem & vanitatem removeant. Denique repetere illud possumus, quod Papae Eugenio scribebat sanctus Bernardus, nempe: *Sic facitudo probatis vos habere potestatem, sed justitiae forte non tenetis. Facitis hoc, quia potestis; sed utrum & debetis, quaestio est. Quid, inquis, prohibes dispensare? Non: sed dissipare. Non sum tam crudelis ut ignorem positos vos dispensatores, sed in utilitatem, non in destructionem. Denique quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniat. Ubi necessitas urget, excusabilis dispensatio, si utilitas provocat, dispensatio laudabilis est; utilitas, dico, communis, non propria. Nam cum nihil horum est, non plane fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est (lib. 3. de Consider. cap. 4.).* Eximius est hic textus, qui omnia complectitur, quae hac super re sunt dicenda. Neque parum obsequiosus Auctor dici potest summum Pontificem, de cujus auctoritate tam magnifice loquitur; laudandus imo est quod reverentiam tam strenue tutatus sit.

Eadem libertate usus est ad Theobaldum scribens Campaniæ Comitem, quem summe diligebat; cum enim ab hoc Principe rogatus fuisset, ut ab Eugenio Papa III. alterum filio suo Beneficium impetraret, eidem in hæc verba respondit: *Scitis quia diligo vos, sed quantum, novit Deus melius quam vos. Me quoque diligere vobis non dubito, sed propter Deum, quem si offendero, non erit quod me diligere debeatis, cum jam non fuerit in causa Deus: offendo autem procul dubio, si facio quod requiris. Nam honores & dignitates ecclesiasticas non ignoro debere illi, qui ea digne & secundum Deum administrare & velint & possint. Porro eas acquiri parvulo filio vestro, vel precibus meis, vel vestris, nec vobis justum, nec mihi tutum esse noveritis. Nam nec cuiquam vel adulto plures in pluribus Ecclesiis habere licet, nisi dispensatorie quidem ob magnam vel Ecclesiæ necessitatem, vel personarum utilitatem. Quamobrem si vobis videtur hic duras sermo, & placet quod cogitatis implere, parcite mihi; in hoc Willelmulo nostro cupio bene per omnia, sed ante omnia Deum; hinc est quod contra Deum nolo aliquid habeat, ne non habeat Deum: quod si alius secus voluerit, nolo per me habeat, ne perdam & ego Deum.*

CAPUT VIII.

Argumenti ejusdem continuatio.

Altera ratio, quam ad Beneficiorum tuendam pluralitatem nonnulli afferunt, & generalis hujusce sæculi consuetudo, quam absque diffi-

cultate plerique sectantur Ecclesiastici. Verum veritati nemo (ait Tertullianus de Veland. cing. cap. 1.) præscribere potest, non spatium temporum, non patrocinia personarum, non privilegium regionum. Ex his enim fere consuetudinis initium ab aliqua ignorantia vel simplicitate sortita, in usum per successionem corroboratur, & æta adversus veritatem vindicatur. Sed dominus noster Christus veritatem se, non consuetudinem cognominavit. Si semper Christus, & prior omnibus, æque veritas sempiterna & antiquior.

Nec consuetudo (inquit sanctus Cyprianus (ep. 74. ad Pompejum.) impedire debet, quin minus veritas prævaleat & vincat; nam consuetudo sine veritate vetustas erroris est.

Veritate manifestata (ait sanctus Augustinus l. 3. de Bapt. c. 6.) cedit consuetudo, veritatis nemo consuetudinem ratione & veritati præponit, quia consuetudinem ratio & veritas semper eludit.

Idem ac antiqui Doctores novi docent. Gregorius Papa IX. ait: Licet longæva consuetudinis non sit vilis auctoritas, non tamen est usque adeo valitura, ut vel juri positivo debeat præiudicium generare, nisi fuerit rationabilis, & legitime præscripta (de Consuet.). Rationabilisne dicenda est plura Beneficia habendi consuetudo, quæ, sicut probavimus, naturali & divino juri adversatur? An præscriptionem ullam proferre potest, quæ a postremo Tridentino Concilio est abrogata?

Cardinalis Bellarminus in sua ad Clementem Papam VIII, admonitione ait Tridentinum Concilium hanc plura habendi Beneficia consuetudinem abrogasse, quam in Ecclesiam nonnulli invexerant, præterea quæ mala sunt nulla consuetudine bona effici.

Doctor Navarrus ait: *Peccat qui habet multa beneficia divisa in titulum, quorum unum suo statui decenti sufficit, vel sine dispensatione, vel consuetudine justa. Dixi, aut consuetudine justa, quia tantum, licet non plus, valeret illa, quantum dispensatio, juxta sanctum Thomam; quia utraque potest juri humano derogare, & neutra naturali, vel divino. Porro justa causa tenendi plura attento jure naturali, & consequenter dispensandi, & consuetudinem circa id inducendi, est secundum eundem circumstantia ejusmodi, quæ sufficiat ad tollendam deformitatem, quam multitudo beneficiorum præsesert (Manual. cap. 25. num. 125. & seq.).* Hæc deformitas tolli solum Ecclesiæ necessitate potest. At quot plura Beneficia possidentes possunt asserere, hanc Beneficiorum pluralitatem sibi pro Ecclesiæ utilitate esse necessariam? Contra vero qui pluribus ecclesiasticis bonis gaudent, nonne minus Ecclesiæ serviunt, & sæcularibus suis moribus plus scandali Ecclesiæ afferunt?

Tertia ratio, qua tueri nonnulli Beneficiorum pluralitatem conantur, est plurium piorum Clericorum exemplum, qui nullo circa hanc pluralitatem scrupulo anguntur. Respondeo non posse cujusquam exemplum contra Ecclesiæ canones

nonnes præscribere; sic enim præscriberetur veritati, contra quam nulla datur præscriptio. Quod si pii Clerici plura Beneficia possident, propter cætera bona opera laudari fortasse possunt, in hoc autem non laudo. Eos potius falli credam, quamvis non propterea tui sint in conscientia. Adde cum sancto Paulo: *Episcopus autem quæstus magnus pietas cum sufficienti* (1. Tim. 6.). De hoc hominum genere illud dici posset quod de Aza & quibusdam Juda Regibus ait Scriptura: *Fecit Aza quod rectum erat in conspectu Domini: verumtamen excelsa non abstulit* (3. Reg. 15.). Juxta philosophos Bonum ex integra causa, malum vero ex minimo defectu.

Si nostro hoc sæculo pii Clerici plura beneficia possident, priscisne sæculis nostro melioribus idem usu venit? Nonne Episcopi omnes & Presbyteri, quos veluti sanctos Ecclesia veneratur, hanc Ecclesiasticorum Officiorum pluralitatem fugerunt, tamquam luxus occasionem, & pravæ cupiditatis effectum? Quis autem priorum sæculorum, quæ vera pietate fulgebant, exemplum potius non sequatur, quam hujusmodi, in quo pietas sic elanguit & pene extincta est? Quis jure asserat, Ecclesiæ dignitatem alia re modo ac olim tuendam esse, ministrorum ejus videlicet pietate ac doctrina? Anne temporali regnum evasit Ecclesia, cujus dignitas temporali magnificentia sit ornanda? Nonne nostro ævo Episcopos vidimus frugales ac modestos, qui Ecclesiæ decus magis sunt tutati, & quos populi

puli magis venerati sunt, quam illos, qui splendide magnificeque vixerunt? Nonne hodie pariter quererentur populi ac murmurarent, si regio luxu Prælati sui viverent, & solum ecclesiasticum habitum gestarent?

Sancti Bernardi verbis uti malo, iis enim quam meis plus ad persuadendum inesse roboris arbitror. Sic itaque ad Pontificem scribit: Quod ad primum capitulum pertinet, luxus interdictus, non restrictus, pœna dictata, sed minime secuta est (de Rhemenſi Concilio loquitur, cui Papa præſederat). Jam quartus annus est, ex quo datum mandatum audivimus, & neminem adhuc clericorum privatum Beneficio, neminem Episcoporum suspensum ab officio luximus. At luctu amarissimo dignum quid secutum est. Quid est hoc? Impunitas incuriæ soboles, insolentiæ mater, radix impudentiæ, transgressionum nutritrix, & beatus si omni fatagas cura malorum omnium primam parentem cavere incuriam. Solent dicere nunc, de vestibus cura est Deo, & non magis de moribus? At forma hæc vestium deformitatis mentium & morum indicium est. Quid sibi vult, quod Clerici aliud esse, aliud videri volunt, nempe habitu milites, quæstu Clericos, actu neutrum exhibent? Nam neque pugnant ut milites, neque ut Clerici evangelizant. Cujus ordinis sunt? Cum utriusque esse cupiunt, utrumque deserunt, utrumque confundunt. O miserandam sponsam talibus traditam paranympis! Qui assignata cultui ejus proprio retinere non
 veren-

verentur, non amici profecto sponsi, sed amici sunt.

Inter varios prætextus, quibus suam a Romana Ecclesia defectionem excusare novi hæretici conati sunt, Romanæ Curia, Episcoporum, ac reliquorum clericorum luxum protulerunt. Nonne igitur curandum est ut hoc scandalum tollatur, illosque Pastorum modestia allicere, ut ad ovile redeant?

Estne aliquis tam superbus & audax, ut afferat se æque servire Ecclesie plura Beneficia possidendo, ac plures fervirent, quibus Beneficia essent divisa? Huic respondeo, ad eum non spectare judicium de servitio, quod præstat Ecclesie; ad summum Pontificem, vel ad suum Episcopum spectat definire, an tale servitium mereatur, ut ejus intuitu a canonibus, qui Beneficiorum pluralitatem prohibent, sit recedendum: an vero plures Ecclesie, quas unus habet, debito fraudentur servitio: an magni redditus, quibus unus gaudet, plures Clericos alerent, quorum singuli id præstarent, quod ille se facere jactat: an hosce redditus luxu vitiiisque absumat. Quod si horum aliquid contingat, non licet uni plura Beneficia habere; secus enim utili plurium ministerio privaretur Ecclesia, ut unius vanitas & cupiditas aleretur.

Dicet aliquis: quid refert, utrum aliquis ex uno Beneficio, an ex pluribus simul unitis magnos redditus habeat? Nonne Episcopus aliqui, & Abbatia majores redditus seorsim habent, quam plures simul habeant Prioratus? Verum

Verum profecto est ecclesiasticorum reddituum inaequalem esse divisionem. Toleranus Archiepiscopus exempli gratia centum aureorum millia reddit, Venciensis Episcopus vix mille. At non Ecclesia, sed Principum aut fundatorum liberalitas hanc facit foundationem. Hæc tamen inæqualitas nihil ad Episcopi officium spectat, quod in divite vel paupere Episcopo idem est, & ab utroque residentiam exigit. De reliquis Beneficiis idem est statuendum: singula sua habent officia, quæ Beneficiatus debet exequi. Qui majores habet redditus, non potest propterea, juxta Ecclesiæ canones, luxui & vanitati magis indulgere; hanc distinctionem sacri canones non admittunt, apud sponsam siquidem æque ac apud sponsum non est personarum acceptio (Rom. 2.). Denique extra controversiam est duo Beneficia, quorum unum pingue, mediocre sit aliud, duos esse titulos: neque Ecclesia patitur ut unus plura possideat nisi necessitas plura simul uniri postulet, ut Beneficiatus habeat unde honeste vivat, idest frugi & sobrie clericorum more.

CAPUT IX.

Idem continuatur Argumentum.

Ultimum denique effugium, quo Beneficiorum pluralitatem tueri nonnulli conantur, est nova illa distinctio, Beneficiorum nempe simplicium, & Beneficiorum curatorum, quæ vocantur etiam incompatibilia.

Tor-

Torrentem sistere nitar, si hanc damnare velim distinctionem, & paradoxon videbor plerisque asserere, si dicam plura Beneficia simplicia possideri non posse. Sed licet adverteme omnes consistant, non tamen affirmare verebor, hanc pluralitatem juri naturali & divino positivo esse contrariam. Doctorum auctoritate id jam ostendimus: neque vetus Ecclesia hanc distinctionem comparibilium & incompatibilium Beneficiorum agnovit. Nullum est Beneficium, ut hoc iterum dicamus, quod natura sua, aut fundatione residentiam aliquam non exigit, vel personale servitium, quod pluribus simul in locis præstari nequit. Si Tridentinum Concilium Beneficiorum simplicium pluralitatem expressè non damnavit, tacite id præstitit, cum veteres Canones illam damnantes innovavit. Ita Concilii verba intellexit sanctus Carolus Borromeus in suis provincialibus Conciliis: Navarres (*Manual. cap. 23. num. 15. c. 25. num. 127.*) & Vasquez (*de Benef. cap. 4. §. 2. dub. 8. num. 204.*) idem sentiunt; & Vasquesii auctoritas eo est firmior, quo nimii rigoris acculari nequit. Verum illa Pontificis verba, quibus utitur circa Beneficiorum pluralitatem dispensans, videlicet: *Dummodo plura non sint, quam quæ a Concilio Tridentino permittuntur*, possunt ne fecus intelligi, quam de honesta, seu Clericali Beneficiati sustentatione (a)?

(a) *Quam ridiculosum sit (inquit Guillelmus Parisiensis lib. de collatione Benefic. cap. 6.) quod quidam dicunt, quod potest habere qualibet Benefic.*

IX. *Idem continuatur Argumentum.* 559

Qui plura Beneficia se dicit expetere, ut plus laboret, & plus pauperibus erogat, hic ficus foliis se tegit. Nam tantum abest, ut qui majores redditus habent, majores erogent elemosynas; ut imo magis sint avari & immites, & luxui amplius & vanitatibus indulgeant. Verum licet Beneficiatus omnia bona sua, quæ ex pluribus percipit Beneficiis, pauperibus largiretur; non tamen illa retinens esset a peccato immunis, numquam etenim licet mala facere, ut eveniant bona, juxta doctrinam Apostoli. Præter malum reddituum usum alia, ut diximus, mala ex Beneficiorum pluralitate promanent, quæ elemosynis in pauperes non vitantur. Juxta Beneficiorum redditus, non juxta pauperum indigentiam de elemosynis Deus judicabit.

Frustra etiam personæ nobilitas & scientia allegatur, ethi Lateranense III. Concilium sic loqua-

Beneficia quivis, dummodo ea bene expendat, ex his apparet. Licet enim Medicus salarium in quantumcumque pios usus expendat, quod ab ægro pro eo medicando recepit, non omnino pro hoc satisfacit ægro, qui nec minus ægrotat. Idem dicimus & de Bellatore; quantumcumque magnifice expendat stipendium, non propter hoc minus exhereditatur Rex, cujus bellum debuit agi. Similiter & de Vinitore, & de Advocato eis objici potest. Non enim solam dispensationem temporalium proventuum suscipiunt Clerici institutione sua; sed officium medicandi sauciatum, de quo loquitur Dominus (Luc. 10.) & officium agendi bellum Dei; similiter & officium allegandi causam animarum, & officium operandi in vinea Domini.

loquatur: *Circa sublimes tamen & literatas personas, quæ majoribus Beneficiis sunt honorandæ, cum ratio postulaverit, per Sedem apostolicam poterit dispensari.* Ecclesia namque non magis in ministris suis originis nobilitatem considerat, quam illam Christus in vocatione ad fidem spectavit; ideoque Apostolus ait: *Videte vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles (I. Cor. I.).* Non amplius familiæ suæ nomine uti debet Episcopus illud enim debet oblivisci, dum Ecclesiæ copulatur, & Christi familiæ Caput efficitur. In antiquis Conciliis sua tantum scribebant nomina in novis autem hæc sæpe verba addunt: *Humilis Ecclesiæ minister.* In carnalibus conjugii virorum nomina scemina accipiunt, & eorum nobilitati communicant; at in spiritali conjugio sponsæ nomen vir accipit, hæc siquidem longe est illo nobilior: ejus se famulum existimare debet, nec ejus canones violare ei licet, vel vanitate sua & luxu illam scandalizare. Mirum, rerumque esset exemplum, si illustri ortu stemmate Clericus ecclesiasticam modestiam servaret, & se Ecclesiæ ministrum esse dumtaxat gloriaretur. Potest quidem Ecclesia utile habere servitium a personis illustri loco natis, qui eam viriliter tueantur; sed id præstent oportet ecclesiastica fortitudine, armisque spiritualibus, non vanitate, luxu, aut magnificentia. Episcopus & Sacerdotes illustri loco natos cuncta videre sæcula; sed non tamquam nobiles potentes vivere, imo tamquam Dei ministri ad mortem usque

Crucis se humiliaverunt: sobrie ac modeste vixerunt, nec sibi leges violandas putarunt, quas alii servabant. At sequiori hoc sæculo sæpe contingit familiæ utilitatem Episcopos impedire, ne necessariam fortitudinem exerant, neve pro Ecclesiæ suæ defensione Principes orent, dum consanguineis suis nocere timent, suæque familiæ aliquam hinc eventuram calamitatem. Denique quando Lateranense Concilium ait, posse Papam cum aliquo dispensare, ut plura Beneficia possideat, id ita est intelligendum, ut Beneficia, in quibus non residet, nihil detrimenti ex ejus absentia patiantur, & ut Ecclesiæ servitio suo damnum illud sarciat, quod ex Beneficiorum pluralitate ipsa patitur. Brevi id fieri licet, *cum ratio postulaverit*; nec alia hic ratio esse potest, quam Ecclesiæ utilitas, quæ in omnibus est attendenda.

Scientia profecto ad bonum regimen est necessaria, præcipuoque digni sunt honore, qui illam possident; verum ecclesiastica hæc esse debet, non sæcularis. Quod si ecclesiastica sit hæc scientia; sapientibus Ecclesiæ canones suggeret, qui Beneficiorum pluralitatem damnant, & mala ostendet, quæ ex hac pluralitate promanant. Docet hæc scientia modestiam ac frugalitatem, quas bonus Clericus sectari debet, ac propterea ab obtinenda a sacris Canonibus dispensatione retrahit, quæ dispensatio semper est odiosa, ac præcipue in viris doctis, a quibus ignorari veritas non præsumitur: quare cum scientes peccent, cæteri merito scandalizantur. Plures do-

Etos homines vetera sæcula habuere: numquid propter ipsos a sacris canonibus descitum est, aut ab his ipsi discesserunt? Ecclesiæ utiliter serviebant, concionabantur, libros scribebant, contra hæreticos disputabant; sed pro Ecclesiâ quotidie pugnantes modico stipendio contenti erant. Neque avide divitias captabant, neque superbe prodigebant: vivebant parce, & modestia, ac in pauperes liberalitate a sæculi seculi pietibus secernebant, qui avari plerumque sunt, & insatiabiles. Non doctus modo, sed & pius sit Clericus oportet: quod si vere pius sit, parvo erit contentus, ut honeste vivat. Frustra item dicent, qui plura Beneficia possident, se per Vicarios iis Beneficiis præseque, quibus animarum cura adnexa est, & vulgatum illud sequi juris axioma: *Qui per alium facit, per seipsum facere videtur.* Hæc enim regula locum habet, ut explicant Jurisconsulti, quando persona ad aliquid agendum non est specialiter electa. Porro in Beneficiorum fundatione specialiter eligitur Beneficiatus ad ea præstanda, quæ sui sunt muneris: iniquum enim est, ut unus alicujus Officii emolumenta percipiat, & alter labores ac munera sustineat, ut ait Lessius. Nonne plerumque mercenarii sunt hi Vicarii, ac latrones propterea, ad quos non pertinet de ovibus, & qui juxta Evangelium ad mactandum & furandum ovile ingrediuntur? Aut hi Vicarii minus docti sunt, quam Beneficiatus, ideoque non debet iis uti: quod si meliores, aut æque boni sunt; quare Beneficia illa retinet, quibus hi sunt digni? quare non illa cum his

dividit? Tandem Innocentius II. sic ait: *Indignum est conductitiis Presbyteris Ecclesiam committi (c. quia nonnulli, de Clericis non resid.).* Huic malo Tridentina Synodus providit, sapienter jubens Parochos esse perpetuos, non amovibiles. At Priores hac regula abusi sunt, ut suam expleant avaritiam, perpetuos Vicarios instituunt, quibus tam modicos relinquunt redditus, ut vix vitam sustentare queant: qui vero nihil pro Beneficio laborant, reliquis gaudent redditibus.

CAPUT X.

Pensionis notio, causæ, & conditiones.

Pensio communiter describitur, quod sit jus aliquos ex Beneficio alieno percipiendi fructus vel ratione muneris, vel ratione concessionis specialiter factæ. Hinc duplex distingui pensio potest. Una *laicalis*, quæ sive laicis, sive Clericis propter aliquod officium aut servitium temporale exempli gratia œconomix, custodiæ, defensionis Ecclesiæ &c. conceditur: altera *clericalis*, quæ Clericis propter aliquod ministerium spirituale, exempli gratia Coadjutorix, Catechismi &c. assignatur. Huic & alia, quæ Parocho ob senectutem inhabili, aut resignanti, aut commutanti obvenit, addi potest.

Pensiones sine Pontificis auctoritate nec creare, nec exigere licet (a), hicque justis solum
ex

(a) Tres tamen casus excipiuntur. *Primus* est cum Beneficiato ob ægritudinem vel censuram ecclesiasticam

ex causis eas concedit. *Primo* reservari pen-
 sio potest, quando duo de Beneficio litigantes inter
 se conveniunt, ut alter Beneficium relinquat
 alter pensionem solvat (*cap. de cætero. de Trans-*
actiõn.); verum sicuti diximus, oportet, ut
 ambo ad illud æquale jus habeant (*cap. An-*
vimus. de Præbend.); nam qui mala fide litige-
 ret, pensionem sibi reservare non possit. *Sec-*
cundo quando quis pinguius Beneficium cum re-
 nui permutat, inæqualitas pensione compensari
 potest (*Cap. Ad Quæstiones. de Rerum permuta-*
tionib.). Verum raræ sunt istæ permutationes,
 & cum fiunt, plerumque ex causis non eccle-
 siasticis fiunt. Si Beneficiarius incapax sit retine-
 di pinguius Beneficium resignare illud debet,
 aliud petere, cui magis idoneus non sit.

fiasticam de vicario providendum est, qui vicem
 ejus suppleat, ad cujus sustentationem congruam
 portionem detrahere Episcopus potest (*Tridentinæ*
Sess. 21. de Reformat. cap. 6.). *Secundus* casus
 est Seminarii fundatio: ad quam si necessarii
 aliunde sumptus non suppetant, Episcopus ex
 Beneficiis suæ diocesis, suæque collationis ce-
 ritas contributiones, ac pensiones annuas delibe-
 rare ac reservare potest ad pium istud opus ut
 sancitum est in Tridentino (*Sess. 23. de Reformat.*
cap. 18.). *Tertius* casus est bonum pacis inter
 Clericos, de eodem Beneficio contendentes, fir-
 mandæ, cum nempe jus illorum obscurum est.
 Si enim coram Episcopo litigent, potest hic
 tamquam iudex & arbiter Beneficium uni, pen-
 sionem alteri adjudicare, (*cap. De cætero. de*
Transactiõnib.). Ita Natalis Alexander Theol. Dog-
 mor. lib. 2. Append. ad *Tract. de Ord. cap. 6.*
Reg. 16.

servare hic insuper oportet, non licere majorem pensionem exigere ratione dignitatis, quæ Beneficio est adnexa, sed tantum ratione majoris redditus. *Tertio* quando unus alteri resignat. Hocque maxime verum est, si Beneficiatus Beneficio impos vel propter ætatem, vel propter ægritudinem illud dimittere cogeretur, nec sine pensione vivere aliunde posset. Habetur exemplum in Episcopo Ephesino, cui Concilii Chalcedonensis Patres ducentorum aureorum numerum pensionem reservarunt super Episcopatu, quem propter senectutem suam dimisit (*Act. 10. 12. & 14.*). *Quarto* ut Clericis indigentibus subveniatur, pensio creari potest; æquum enim est, ut Beneficiatorum divitum abundantia pauperum Clericorum inopiam sublevet, ut fiat æqualitas (*2. Cor. 8.*). *Quinto* pensio destinari pro illo potest, qui ingens Ecclesiæ spirituale, vel tempore commodum contulit, aut confert; veluti si quis pro Ecclesia pugnans vulneratus fuisset, aut utiliter grave aliquod Ecclesiæ negotium gessisset.

Conditiones, quas pensiones canonicæ habere debent, istæ præprimis sunt notandæ. 1. Pensio canonica tertiam reddituum partem non superet. *Conditio* hæc in provisionibus passim exprimitur. Secus in Italia usu venit, ubi tam magnæ quibusdam Episcopatibus pensiones imponuntur, ut nihil prope reliquum sit titulari Episcopo pro victu, & pro sua dignitate tuenda. Cardinalis Bellarminus, qui hanc veritatem probe norat, integras super plures Episcopatus

pensiones remisit; cum intelligeret, eas ab Episcopis solvi non posse. Ast pauci Cardinales Bellarminum imitantur. 2. Pensiones pensionibus immodice addere non licet; quia aliter idem absurdum sequeretur. 3. Rationabilem accipientis indigentiam pensiones non excedant oportet. Dixi *rationabilem*; nam si hæc luxu, hujusque sæculi vanitate metiatur, nulli erunt licentiæ limites, & quædam hoc pacto Beneficiorum pluralitas fiet.

Quemadmodum auctoritate Papæ pensio creari potest, & debet, ita eadem est auctoritate extinguenda. Verum ante creationem extinctionem stipulari non licet, multoque minus pecuniam deponere, de qua ante resignationem facta est conventio. Hoc vere est Beneficium, seu pensionem emere, & simoniam committere. Hæc tamen consuetudo nuper in Ecclesiam est inuenta, qui abusus ab iis solum defendi potest, qui se ipsos fallere non dubitant (a).

Dantur tamen casus, in quibus citra Papæ interventum immediatum Pensiones expirant.
i. Pen.

(a) Quamvis olim habens pensionem clericalem ad nullas preces teneretur; nunc Jure novo ex Bulla Pii V. saltem ubi est recepta, quotidie ad officium Marianum tenetur: quod si omittat, fructus non facit suos, & obligatur ad restitutionem non secus, ac Beneficiatus, qui Breviarium omittit, ut ibidem statuitur. Billuart *Tract. de Relig. Dissert. II. art. 6. Sect. I. fin.*

X.

Pensionis notio, causa, & conditiones. 567

1. Pensionarii morte. 2. Ejusdem matrimonio, vel professione religiosa. 3. Libera renunciatione. 4. Acceptata redemptione, quibus addi potest; indigentiae cessatio, dum nempe pensionarius acceptis aliunde proventibus, congruam sustentationem absque pensionis accessione habet.

N n 4

TRA-